

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдията Любен Корнезов
по к.д. № 22/1992г.

Считам за противоконституционно решението на 36-то Обикновено Народно събрание по искането за даване статут на висше училище на т.нар. Варненски свободен университет. Съображенията ми са следните.

1 . Решението за т.нар. Варненски свободен университет е прието на заседание на Народното събрание проведено на 15.VII.1992г. В стенографския протокол е отразено, че при откриване на заседанието е бил налице необходимия кворум без да е посочен броя на присъстващите народни представители. В хода на заседанието са проведени редица гласувания в които са участвали различен брой народни представители (прим. при първото гласуване - 119, при второто - 116, при третото - 115 и т.н.). С петото по ред гласуване е прието решението, което е предмет на настоящето дело. За това решение са подадени 112 гласа "за", 2 "против", 6 "въздържали се" т.е. в гласуването общо са участвали 120 народни представители. Това са безспорно установени факти от които Конституционния съд (КС) трябва да изхожда, като даде тяхната правна квалификация. В тази връзка се поставя въпросът, доколко е бил налице в конкретния случай необходимия кворум за да се вземе едно конституционносъобразно решение?

2 . Кворумът е определен по законодателен ред брой от членовете на колективен орган, които трябва да присъстват на заседанието за да бъде то редовно и в състояние да взема решения. Конституцията в чл. 81, ал.1 посочва, че "Народното събрание може да заседава и приема своите актове, когато присъстват повече от половината народни представители". Нашето Народно събрание се състои от 240 народни представители (чл.63 от Конституцията) и от служебната справка която направих установих, че към 15.VII.92г. мандатите са били попълнени. В конкретния случай не се налага да се спирам на въпроса, коя е

базата при изчисляването на кворума - реалния брой на народните представители или нормативно установени депутатски мандати?

При наличието на 240 народни представители и изискването на чл.81, ал.1 от Конституцията, необходимия кворум по силата на основния ни закон е минимум 121 народни представители. Само при наличието на този кворум Народното събрание може да заседава и приема своите актове. Ако кворумът не е налице приетите актове от парламента са противоконституционни. Няма значение колко народни представители са гласували "за", "против" или "въздържали се". Законодателят в чл. 81, ал.2 от Конституцията посочва, че "Народното събрание приема законите и другите актове с мнозинство повече от половината от присъстващите народни представители...", но при задължителното условие за наличието на кворума по чл.81, ал.1 от Конституцията. Още тук следва да отбележим, че при гласуване на Решението за т.нар. Варненски университет са участвали 120 народни представители при кворум 121. Проблемът е в това, има ли разлика между "присъствали" и "участвали" в гласуването народни представители.

З . В § 4 от Допълнителните разпоредби на Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС) се казва, че под "присъстващи" при тайно гласуване се разбира участвалите в гласуването народни представители. Под "присъстващи" при явно гласуване се разбира броят на народните представители, които се намират в заседателната зала в момента на гласуване". Безспорно тази норма от ПОДНС е тълкувателна. Конституцията употребява термина "присъстващи" в чл.81, ал.1 и 2 и чл.112. Следователно "присъстващи" е един правен конституционен термин, едно конституционно понятие. В тази връзка се поставя въпросът в компетенциите ли е на ОбНС да дава задължително тълкуване на конституционни норми? Определено не! Единственият орган който дава задължително тълкуване на Конституцията е КС (чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията). Конституционният съд с Решение № 3/1992г. по к.д. № 30/1991г. прие, че ОбНС може да дава задължителни тълкувания на Конституцията само при спазване процедурата по гл.IX на Конституцията (ДВ, бр.30/1992г.) към което решение съм изложил личното си становище.

Следователно, тълкуването което ни дава § 4 от ПОДНС на конституционни норми няма задължителен характер за който и да е орган или гражданин на страната, още повече за КС. Освен това тълкуването,

което ни се предлага с § 4 от ПОДНС е по същество неточно, правно неиздържано и противоконституционно!

4 . Посочихме по-горе, че Конституцията употребява в няколко свои текста правното понятие "присъстващи". Това правно, конституционно понятие трябва да има еднакво съдържание. Не може под "присъстващи" да се влага различно съдържание в зависимост от вида на гласуването, както е направено в § 4 от ПОДНС. Народното събрание приема своите актове чрез гласуване, което може да бъде явно или тайно (чл.81, ал.3 от Конституцията). Явното гласуване се извършва чрез: а/ вдигане на ръка; б/ саморъчно подписване; в/ поименно прочитане имената на народните представители (устно); г/ компютъризирана система за гласуване (чл.51, ал.2 от ПОДНС).

Народният представител има не само правото, но преди всичко задължението да участва в работата на Народното събрание, включително и при вземане на решения от парламента, което става чрез гласуване. Това е така, защото народният представител представлява не само себе си, а своите избиратели и целия народ (чл.67, ал.1 от Конституцията). Народен представител, който не участва в гласуването не е присъстващ по смисъла на чл.81, ал.2 във връзка с ал. 1. Той не участва в работата на Народното събрание и то в най-важната му дейност - гласуването, чрез което се приемат неговите актове.

Следователно, под "присъстващи" по смисъла на чл.81, ал.1 и 2 от Конституцията са участвалите в гласуването народни представители.

Няма значение дали гласуването е явно (в четирите си разновидности) или тайно. Присъстващи са тези, които са гласували. Конституцията не въвежда никаква "четвърта категория" народни представители, които само "присъстват" като наблюдатели, а други гласуват "за" "против" или "въздържали се" (чл.51, ал.1 от ПОДНС).

В конкретният случай при гласуване на решението за т.нар. Варненски университет са участвали общо 120 народни представители. Те са присъстващи по смисъла на чл.81, ал.1 и 2 от Конституцията. Това решение е противоконституционно, защото не е бил налице необходимия кворум по чл. 81, ал.1 от Конституцията.

5 . С решението си КС приема, че е бил налице кворум без да излага съображения, подкрепящи едно такова твърдение. В мотивите се казва, че "Правно релевантна констатация относно наличието или

липса на кворум може да прави само Народното събрание, което се отразява в протокола от заседанието му". Не се отговаря обаче на въпросът, има ли кворум, когато в гласуването са участвали под 121 народни представители? Без изрично да го е казал, явно КС застава на позицията, че под "присъстващи" разбира броя на народните представители, които се намират в заседателната зала в момента на гласуването (§ 4 от ПОДНС). От моя гледна точка това разбиране не може да бъде споделено и по-горе изложих съображенията си, но въпросът е в това, че и да застанем на тази позиция, не може да се обоснове конституционносъобразността на решението за т.нар. Варненски университет. "За" това решение са гласували 112 народни представители, но КС не посочва, а и не може да посочи, колко народни представители е имало в "заседателната зала в момента на гласуването", защото това не е отразено в стенографския протокол. Да приемем условно, че е имало кворум, т.е. в заседателната зала е имало повече от 121 народни представители, като една част от тях не са участвали в гласуването. Просто са стояли като "наблюдатели" в залата. Добре, но решението за т.нар. Варненски университет е вземато само с 112 гласа "за", а актовете на Народното събрание се приемат с повече от половината от присъстващите народни представители т.е. от тези които са в залата. Но колко са били те? Ако са били "присъстващите в залата" над 224 народни представители (а общия брой е 240), то решението не е прието по силата на чл.81, ал.2 от Конституцията, макар и да има само 2 "против" и 6 "въздържали се". Това следва от правната логика на нещата.

С други думи, даже и да застанем на позицията на КС, не може да се обоснове от мое гледище, че решението на Народното събрание за т.нар. Варненски университет е прието съобразно конституционните изисквания.

С оглед на изложените съображения считам, че Решението по искането за даване статут на висше училище на така наречения Варненски свободен университет (ДВ, бр.59/92г.) противоречи на изискванията на чл. 81, ал. 1 и 2 от Конституцията и трябва да бъде обявено за противоконституционно.

Тъй като не са спазени от мое гледище процедурните изисквания за вземане на едно валидно решение от Народното събрание, няма да се спирам на проблемите, които се поставят по същество.

Любен Корнезов

Л. Корнезов